

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 27 febr. 1889, kl. 12 midd.

Bevillningsutskottets betänkande angående villkoren för försäljning af bränvin.

Sedan bevillningsutskottet till behandling förehåft samtliga till utskottet hänvisade motioner, som afse ändringar i nu gällande förordning angående villkoren för försäljning af bränvin, får utskottet jemlikt 40 § riksdagsordningen häröfver afgifva betänkande.

§ 10 mom. 1 och § 11 mom. 1 i ofvannämnda förordning äro af följande lydelse.

§ 10.

1. Vill någon väcka förslag, att annan utskänkning än den, som kan tillkomma innehafvare af gästgifveri, må i socken å landet idkas, göredrom framställning hos kommunalnämndens ordförande inom första hälften af mars månad det år, då försäljningen skall börjas. Kommunalnämnden skall innan slutet af samma månad deröfver afgifva yttrande och deri, om bifall till utskänkningen för högst tre år tillstyrkes, utsätta den trakt, hvarinom det må ske, hvarefter yttrandet öfverlemnas till ordföranden i kommunalstämman. Denne inhemte, innan april månads utgång, på kommunalstämma, som blifvit två söndagar å rad pålyst, socknemännens utlåtande i ämnet. Varder framställningen af kommunalstämma ogillad, förfalle frågan. Har åter kommunalstämman bifall tillstyrkt, sände, inom tre veckor från det kommunalstämma blifvit hållen, ordföranden

kommunalstämmaprotokollet och kommunalnämndens yttrande, jente eget utlåtande i ämnet, till Kongl. Maj:ts befallningshafvande in. Kongl. Maj:ts befallningshafvande fatte deri sitt beslut och gifve det kommunalnämndens ordförande till känna.

§ 11.

1. De enligt näst föregående paragraf medgifna försäljningsrättigheterna i socknen varde derefter inom augusti månads utgång på offentlig auktion, som minst fjorton dagar förut skall vara genom kungörelse i socknens kyrka tillkännagifven, utbudne för den af Kongl. Maj:ts befallningshafvande bestämda tid af högst tre år åt den eller dem, som åtaga sig afgift för högsta litertal, och må härvid allenast en rättighet i sänder utbjudas. Kommunalnämnden pröfve de anbud, som dervid göras, och ege dem, med afseende ej mindre å de bjudandes behörighet och lämplighet än äfven å den erbjudna afgiftens belopp, antaga eller förkasta.

Uti tvenne inom Andra Kammaren väckta motioner, n:is 10 och 65, föreslås af herrar *M. Zachrison* och *J. P. Jansson* i Saxhyttan, att den i § 11 omförmälda auktion skall förrättas af vederbörande länsman, samt att den kommunalnämnden tillerkända rätt att pröfva samt antaga eller förkasta de vid auktionen gjorda anbuden öfverflyttas å Kongl. Maj:ts befallningshafvande, och föreslår hr *Zachrison* härjemte, att i slutet af § 11 mom. 1 införes det stadgande, att Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut, huruvida utskänkning tillåtes eller icke, jemväl skall delgifvas länsmanen.

Herr *Zachrison* anför i sin motion bland annat:

»Sedan i den ordning, i 10 § stadgas, blifvit bestämdt, att rätt till försäljning af bränvin må utöfvas i socken på landet, ankommer det sålunda, enligt 11 §, på socknens kommunalnämnd att, efter hållen auktion å rättigheten, pröfva de dervid gjorda anbuden samt dem, med afseende ej mindre å de bjudandes behörighet och lämplighet, än äfven å den erbjudna afgiftens belopp, antaga eller förkasta. Detta förhållande, att kommunalnämnd eger att i nu sagda ordning antaga försäljningsman, har föranledt ett så beskaffadt missbruk, att kommunalnämnd, efter aftal med någon spekulant före auktionen, att denne skall mot erläggande af viss summa till kommunen erhålla försäljningsrättigheten, antagit samme spekulant till försäljningsman, oaktadt denne vid auktionen för rättigheten åtagit sig afgift för mindre litertal, än annan för rörelsens utöfvande lika lämplig spekulant. Sålunda hör det, för att anföra exempel,

till de hemligheter, som icke kunna undandragas offentligheten, att, i följd af omförmälda tillvägagående, i en socken i Elfsborgs län, hvarest försäljningsmannen till kommunens kassa erlägger 7,000 kronor årligen, den enligt auktionen bestämda skatten utgör allenast 675 kronor; att i en annan socken i samma län, der kommunalkassan årligen åtnjuter 4,100 kronor af försäljningsmannen, denne i skatt erlägger endast 1,090 kronor 50 öre o. s. v.

Det sålunda omförmälda sättet för handhafvandet af ifrågavarande angelägenhet, hvilket kommunalnämnderna i landet lära i ganska stor utsträckning låtit komma sig till last, är naturligtvis i främsta rummet egnadt att hämma konkurrensen vid auktionerna. Blotta tillvaron af ett med kommunalnämnden träffadt aftal om försäljningsrättighetens upplåtande till viss person är nemligen, vid det förhållande att ett dylikt aftal vanligen är före auktionen kunnigt, verksamt att från täflan dervid afhålla andra spekulanter än den, som kommunalnämnden förbundit sig antaga till försäljningsman. Väl kan annan spekulant, som gjort högre anbud än denne och pröfvas för rörelsens bedrivande lämplig, genom besvär öfver nämndens beslut hos Konungens befallningshafvande, få försäljningsrätten sig tillerkänd, men erfarenheten har visat, att, detta oaktadt och ehuru naturligen den spekulant, som förbundit sig att, utöfver den lagliga skatten, till kommunen erlägga betydlig afgift, icke kunnat för rättigheten i skatt erbjuda ens närmelsevis dess värde, andre spekulanters anbud dock vanligen varit obetydligt högre.

Äro spekulanterna, såsom ofta nog inträffar, endast tvenne, är nemligen påtagligt, att någon egentlig täflan dem emellan icke kan komma i fråga: begge finna sig af eget intresse manade att erbjuda så ringa skatt som möjligt; den af nämnden gynnade spekulanten har dess mindre anledning inlåta sig på någon täflan, som det är för honom likgiltigt, huru vida han stannar för högsta anbudet eller icke; och för den andre spekulantens syftemål — att genom besvär få rättigheten sig tillerkänd — är tillfyllest allenast att hans anbud, det må i öfrigt vara huru lågt som helst, är det högsta, som afgifvits.

Finnas åter flere spekulanter, så skulle väl vid första påseendet vilja synas, som ett af nämnden med en bland dem träffadt aftal af angifna beskaffenheten icke borde menligt inverka på täflingen mellan de öfriga. Men sådant är dock icke förhållandet. Den kännedom, som dessa spekulanter ega, att försäljningsrättigheten kan af dem erhållas allenast medelst rättegång, gör dem tveksamma att för rättigheten i skatt erbjuda dess verkliga värde. Härtill bidrager ock i sin mån, att de ganska väl inse sig kunna befara, att, derest rättigheten af dem förvärfvas, de magt-

egande i socknen, såsom gengäld för såmedelst vållad förlust af påräknad vinst för kommunen, skola söka lägga åtskilliga svårigheter i vägen för rörelsens fördelaktiga bedrifvande.

Efter hvad sålunda blifvit anfördt, må anses ovedersägligt att under alla förhållanden det ifrågavarande missbruket verkar till oskäligen minskning i den skatt, som till lagenlig fördelning bör för bränvinsförsäljningen på landet utgå; men af samma missbruk föranledes vidare att ett af bränvinslagstiftningens ändamål — superiets hämmande — i betydlig mån förfelas. Det allmänt kända förhållandet, att en del socknar veta att af der bedrifna bränvinsförsäljning bereda sig otillbörlig vinst, utgör nemligen en frestelse för andra socknar att söka i enahanda ordning förskaffa sig ekonomiska fördelar. Då nu utsigten af en dylik otillbörlig vinst i mången socken också utgjort den enda anledningen dertill, att frågan om bränvinsförsäljningens bedrifvande der blifvit väckt och sådan försäljning der kommit till stånd, är sålunda det påpekade missbruket en orsak dertill, att flera försäljningsställen, än behöfvet kräfver, å landet inrättas, med den påföljd att derigenom underlättad tillgång till rusdrycker föranleder deras missbruk i långt större omfattning, än som eljest blefve fallet. — — — — —

När härtill kommer att ett för lumpen vinnings skull bedrifvet kringgående af lagens bud måste, helst då det, såsom i förevarande fall, sker med nästan oblyg öppenhet och är allmänneligen kunnigt, utöfva en skadlig inverkan till förslappande af känslan för lagens helgd, har jag funnit mig manad att till Riksdagens behjertande framställa behöfvet af sådan förändring af lagstiftningen i ämnet, hvarigenom det ifrågakomna missbruket varder, så vidt möjligt är, förhindradt.

Detta syftemål skulle, såsom jag föreställer mig, hufvudsakligen vinnas, derest de uti ifrågavarande hänseende för landet gällande stadganden bringades till ungefärlig öfverensstämmelse med hvad härutinnan finnes för stad föreskrifvet. Enligt 9 § i förordningen är det i stad icke dess, kommunalnämnden på landet motsvarande, kommunala myndighet, drättselkammaren, utan den offentliga myndigheten, magistraten, som det tillkommer att hålla auktion å bränvinsförsäljningsrättighet och att pröfva dervid gjorda anbud. Om nu för landet, i nära öfverensstämmelse härmed, stadgades, att sådan auktion borde förrättas af länsmanen i orten och att Konungens befallningshafvande skulle pröfva dervid skeende anbud, så skulle, såsom jag föreställer mig, det af mig påpekade missförhållandet undanröjas och den bästa garanti vinnas för en ovedlig behandling af saken.»

Herr Jansson anför:

»Då uti förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker bestämdes, att rättigheterna för andra tillåtna utskänkningsställen än gästgifverier, äfvensom för minuthandelsställena i socknen skulle på offentlig auktion försälas och tillika åt hvilken de afgifter för utskänkning af eller minuthandel med bränvin skulle tillfalla, var det utan tvifvel meningen att förebygga, att socken, inom hvilken sådan försäljning bedrifves, skulle kunna tillägna sig någon enskild vinst af rörelsen. Men detta oakadt har dock en del socknar, inom hvilka försäljningen af spirituösa drycker eger rum, kommit i åtnjutande af hufvudsakliga delen af vinsten på det sätt, att vid den auktion, som hålles å försäljningsrättigheten, kommunalnämnden antager ett anbud, som efter hemligt aftal afgifves af någon dess ledamot eller annan person, som förbundet sig att till socknen afstå den genom rörelsen uppkommande vinsten, och hvilket anbud då vanligtvis icke öfverstiger det stadgade minimum, hvarunder rättigheten ej får försälas.

Den ögonskenliga vinst som kommunalnämnden på detta sätt bereder socknen, torde just utgöra egentliga driffjädern till fattande af beslut att bifalla frågan om inrättande eller bibehållande af försäljningsställen för handel med spirituösa drycker. Om möjligheten för socken att på ofvan antydda sätt åtkomma en vinst af rörelsen borttages, tror jag, att många sådana försäljningsställen skulle blifva indragna, ty jag finner ingen anledning förmoda, att kommuner skulle vara benägna att upplåta utskänknings- och minuteringsställen, utan att deraf få draga någon större vinst än en annan socken, som lede mindre af de skadliga följder en sådan handtering i större grad medförer å den trakt der den är belägen. För dem, som i likhet med mig hyser den åsigten, att tiden är inne att åtminstone från landsbygden förvisa den spirituösa handeln, måste det därför vara angeläget att erhålla sådan ändring i gällande förordning, angående villkoren för försäljning af bränvin, att, vid afgörande inom socken af väckt fråga om sådan handel skall ega rum eller icke, vinstbegäret ej måtte få något inflytande.»

Det torde icke, såvidt utskottet har sig bekant, kunna förnekas, att det missbruk, hvilket motionärerna med sina förslag velat förhindra, bedrifves inom åtskilliga kommuner, och delar utskottet till fulla motionärernas åsigt om nödvändigheten af en förändring härutinnan. Utskottet, som jemväl anser den af motionärerne föreslagna åtgärd vara den för ändamålet mest lämpliga, hänvisar till de i motionerna anförda skäl och vill

blott ytterligare betona ett par af dessa, som enligt utskottets förmenande kraftigast tala för den ifrågasatta förändringen. Det vill sålunda synas utskottet såsom höjdt öfver allt tvifvel, att härigenom en verklig konkurrens mellan de vid auktionen täflande skulle komma till stånd samt hvarje rörelse sålunda blifva beskattad i mån af sin omfattning. Vidare torde det i nykterhetens intresse vara af största vigt att få en dylik förändring genomförd, då det torde vara uppenbart, att, såsom motionärerne påpekat, utsigten att erhålla en ekonomisk vinst ofta varit den enda anledningen dertill att utskänkningsställen kommit till stånd å landet.

Genom ett dylikt stadgande som det föreslagna skulle jemväl, såsom herr Zachrison anmärkt, likformighet i nämnda hänseende vinnas mellan land och stad, då rättigheten att pröfva de vid dylik auktion i stad gjorda anbud, såsom bekant, tillhör magistraten.

Ehuru utskottet sålunda lika med motionärerne anser önskvärdt, att ifrågavarande rättighet öfverflyttas till Kongl. Maj:ts befallningshafvande, har utskottet likväl ansett lämpligt, att tillfalle beredes kommunalnämnden att yttra sig med afseende ej mindre å de bjudandes behörighet och lämplighet än äfven å den erbjudna afgiftens belopp.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet,

1:o)

att Riksdagen måtte besluta, att § 10 mom. 1 och § 11 mom. 1 i gällande förordning angående vilkoren för försäljning af bränvin skola erhålla följande förändrade lydelse:

§ 10.

1. Vill någon väcka förslag, att annan utskänkning än den, som kan tillkomma innehafvare af gästgifveri, må i socken å landet idkas, göre derom framställning hos kommunalnämndens ordförande inom första hälften af mars månad det år, då försäljningen skall börjas. Kommunalnämnden skall innan slutet af samma månad deröfver afgifva yttrande och deri, om bifall till utskänkningen för högst tre år tillstyrkes, utsätta den trakt, hvarinom det må ske, hvarefter yttrandet öfverlemnas till ordföranden i kommunalstämman. Denne

inhemte, innan april månads utgång, på kommunalstämma, som blifvit två söndagar å rad pålyst, socknemännens utlåtande i ämnet. Varder framställningen af kommunalstämma ogillad, förfalle frågan. Har åter kommunalstämman bifall tillstyrkt, sände, inom tre veckor från det kommunalstämma blifvit hållen, ordföranden kommunalstämmoprotokollet och kommunalnämndens yttrande, jemte eget utlåtande i ämnet, till Kongl. Maj:ts befallningshafvande in. Kongl. Maj:ts befallningshafvande fatte deri sitt beslut och gifve det kommunalnämndens ordförande och vederbörande länsman till känna.

§ 11.

1. De enligt näst föregående paragraf medgifna försäljningsrättigheterna i socknen varde derefter inom augusti månads utgång af länsmannen på offentlig auktion, som minst fjorton dagar förut skall vara genom kungörelse i socknens kyrka tillkännagifven, utbudna för den af Kongl. Maj:ts befallningshafvande bestämda tid af högst tre år åt den eller dem, som åtaga sig afgift för högsta litertal, och må härvid allenast en rättighet i sänder utbudas. *Länsmannen insände derefter utan dröjsmål det vid auktionen förda protokoll till Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som ege att, efter kommunalnämndens hörande, pröfva de gjorda anbuden och dem, med afseende ej mindre å de budandes behörighet och lämplighet än äfven å den erbjudna afgiftens belopp, antaga eller förkasta.*

Enligt § 22 i ofvannämnda förordning skola de afgifter, som inflyta för rättigheterna till minuthandel med eller utskänkning af bränvin i stad, äfvensom den nettovinst, som bolag i stad skall afstå, fördelas på följande sätt:

För Stockholms stad:

åtta tiondedelar tillfalla staden, så vida bränvinshandeln är öfverlåten åt bolag; i annat fall erhåller staden sju tiondedelar; återstoden insättes i statskontoret.

För annan stad, som ej deltagar i landsting:

a) då bränvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:
sju tiondedelar tillfalla staden;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
två tiondedelar insätts i statskontoret;

b) då bränvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:
sex tiondedelar tillfalla staden;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
tre tiondedelar insätts i statskontoret.

För stad, som deltagar i landsting:

a) då bränvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:
fem tiondedelar tillfalla staden;
två tiondedelar tillfalla länets landsting;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
två tiondedelar insätts i statskontoret;

b) då bränvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:
fyra tiondedelar tillfalla staden;
två tiondedelar tillfalla länets landsting;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
tre tiondedelar insätts i statskontoret.

Uti en inom Andra Kammaren framställd motion, n:o 151, föreslår herr *J. Eklund*, att nämnda afgifter måtte fördelas på följande sätt:

För Stockholms stad:

sju tiondedelar tillfalla staden, så vida bränvinshandeln är öfverlåten åt bolag; i annat fall erhåller staden sex tiondedelar; återstoden insättes i statskontoret.

För annan stad, som ej deltagar i landsting:

a) då bränvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:
sex tiondedelar tillfalla staden;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
tre tiondedelar insättas i statskontoret;

b) då bränvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:
fem tiondedelar tillfalla staden;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
fyra tiondedelar insättas i statskontoret.

För stad, som deltagar i landsting:

a) då bränvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:
tre tiondedelar tillfalla staden;
tre tiondedelar tillfalla länets landsting;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
tre tiondedelar insättas i statskontoret;

b) då bränvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:
två tiondedelar tillfalla staden;
tre tiondedelar tillfalla länets landsting;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
fyra tiondedelar insättas i statskontoret.

I motionen anföres bland annat:

»För att belysa de stora företräden, som städerna ega framför landsbygden, tillåter jag mig ur »Bidrag till Sveriges officiella statistik rörande kommunernas fattigvård och finanser», som nyligen är utdelad, anföra följande:

År 1886 hade rikets 91 städer en inkomst af:
utskänknings- och minuteringsafgift..... Kr. 1,167,144: —
dertill vinst å bolag för utskänkning
och minuterung » 2,159,161: — 3,326,305: —

Samma år hade dessa städer en folkmängd af resp. 824,357 invånare. Tänker man sig sagda inkomst 3,326,305 kronor lika fördelad mellan hvarje person, så falla 4 kronor 3,5 öre på hvarje individ.

Beträffande rikets 8 köpingar, så hade dessa en inkomst af:

»utskänknings- och minuteringsavgift» af..... Kr. 9,153: —
 dertill vinst å bolag för utskänkning och mi-
 nuterung..... » 47,608: — 56,761: —

Dessa köpingar hade sagda år ett invånareantal af 9,126 personer. Fördelas vinsten 56,761 kronor dem emellan, så falla cirka 6 kronor 22 öre på hvarje individ.

Tages återigen beräkningen från en annan synpunkt med stöd af »Finansdepartementets kontroll och Justeringsbyråns berättelse för tillverkningsåret 1885—1886», så framgår deraf, att af de 5,775,955 kronor 85 öre, som sagda bränvinsutskänknings- och minuteringsrörelse inbringat, är denna vinst på så sätt fördelad att:

landstingen erhållit	Kr.	974,140: 78	
hushållningssällskapen	»	728,543: 88	
stadskommunerna	»	3,235,611: 80	
landsbygdskommunerna	»	724,079: 20	
provisioner m. m.	»	113,580: 19	5,775,955: 85

Häraf finner man, att landsbygden med ett invånareantal af 3,883,706 personer har haft en inkomst af — blott 18,6 öre pr individ, då stads- och köpingskommunerna med ett sammanlagdt invånareantal af 833,483 personer deremot haft en inkomst af 3 kronor 88,2 öre per individ.

Utgifterna för fattigvården utgjorde, enligt statistiska centralbyråns berättelse år 1886:

I städerna:

För hus och inventarier	Kr.	632,434: —	
» vård och underhåll	»	2,446,288: —	
» arbetsmaterialier	»	99,990: —	
» aflöning	»	272,619: —	
» öfriga omkostnader	»	199,844: —	3,651,175: —

Den del af inkomsten för bränvinsförsäljningen, som tillfallit städerna, uppgår enligt här ofvan intagen fördelning till Kr. 3,235,611: 80 eller 88,7 % af budgeten.

Å landsbygden:

sammanlagda utgifterna..... Kr. 5,634,853: —

Den del af inkomsten för bränvinsförsäljningen, som tillfallit landsbygdskommunerna, uppgår enligt här ofvan intagen fördelning till Kr. 724,079: 20 eller blott 12,9 % af budgeten.

Då man vidare besinnar att, enligt anförda berättelser, bränvins-handeln fortfar att allt mer och mer koncentreras i städerna och tillkomsten af nya rättigheter på landsbygden är mycket sällsynt, då merendels så väl kommunal- som stadsmyndigheter motsätta sig uppkomsten af sådana, så är en ändring af nöden.»

Ehuru utskottet lika med motionären anser önskvärdt, att en rättvisare fördelning af bränvinsförsäljningsmedlen än den nuvarande kommer till stånd, har utskottet likväl med hänsyn dertill, att en betydlig reform i afseende härå genomfördes endast för några år sedan genom 1885 års lagstiftning samt någon på officiella uppgifter grundad erfarenhet ännu ej kunnat vinnas angående de belopp, som under de senaste åren tillfallit städerna och landsbygdskommunerna af nämnda medel, ansett en ytterligare förändring i det af motionären uppgifna hänseende ännu ej lämpligen böra ega rum; och hemställer utskottet fördenskill,

2:o)

att herr Eklunds ifrågavarande motion icke för närvarande måtte af Riksdagen bifallas.

I motion n:o 121 inom Andra Kammaren hemställer herr *G. Mellin*, att Riksdagen ville för sin del besluta, att den andel af bränvinsförsäljningsmedlen, som, enligt nu gällande förordning, utgår till hushållningssällskapen, måtte i stället öfverflyttas till och åtnjutas af landstingen.

Till stöd för detta förslag anför motionären:

»Genom förordningen om landsting hafva länen uti denna institution erhållit en s. k. sjelfstyrelse, hvilken utan tvifvel allt ifrån sin tillkomst utträttat mycket nyttigt och godt, till främjande af framåtskridandet i allmännyttiga anstalter.

Denna utveckling hade dock troligen kunnat blifva långt större, om landstingen haft till sitt förfogande flera medel, än den beskattningsrätt, som landstingen innehafva; men, i anseende till denna beskattningsrätts tryckande och ömtåliga beskaffenhet, kunna och böra landstingen icke, utan att iakttaga största varsamhet, tillgripa densamma.

Då emellertid landstinget, såsom en ordnad, laglig institution, sammansatt, på sätt landstingsförordningen utvisar, genom inom de respektive orterna folkvalda ombud, utan tvifvel lika väl, om ej bättre än hushållningssällskapen, kan verka för orternas fromma och väl, anser jag, att den del af bränvinsförsäljningsmedlen, som nu utgår till hushållnings-

sällskapen, bör till landstingen öfverlätas, hvarigenom landstingsinstitutionen helt visst skulle kunna utveckla en ännu större, mera mångsidig och gagnande verksamhet.

Att icke någon märkbar rubbning uti hushållningssällskapens verksamhet härigenom skulle uppstå, vågar jag försäkra, i synnerhet som det, sedan den senaste förordningen om bränvinsförsäljningsmedlens fördelning trädt i tillämplighet, redan visat sig, att somliga landsting lemnat anslag till hushållningssällskapen för främjande eller uppehållande af sådan verksamhet och sådana anstalter, hvilka landsting ansett för länet nyttiga; och som båda ifrågavarande institutioner äro tillräckligt väl kända, torde icke i denna fråga vidare behöfva anföras.»

Genom de förändrade bestämmelser angående fördelningen af bränvinsförsäljningsmedlen, som infördes genom 1885 års lagstiftning, blef den hushållningssällskapen tillkommande andel af dessa medel ej obetydligt reducerad, så att, på sätt af utskottets betänkande vid nämnda års riksdag inhemtas, berörda medel, hvilka 1882—1883 utgått med 797,823 kronor, skulle, beräknade efter bestämmelserna i 1885 års försäljningsförordning, hafva utgjort allenast 645,044 kronor, hvaremot den å landstingen belöpande andel skulle ifrån 633,208 kronor enligt samma beräkning hafva ökats till 901,892 kronor. Härförutom erinrar utskottet, att dessa medel utgöra hushållningssällskapens hufvudsakliga inkomstkälla samt att många hushållningssällskap i förlitande å sina af bränvinshandeln härflytande inkomster iklädt sig åtskilliga förpligtelser. Vid sådant förhållande och då någon anmärkning mot det sätt, hvarpå hushållningssällskapen användt ifrågavarande medel, icke med fog torde kunna framställas, hemställer utskottet,

3:o)

att herr G. Mellins ifrågavarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 97, anför herr *E. P. Jonsson* i Myre, under hänvisande till sex motionen bilagda kommunalstämmoprotokoll, att s. k. eau de cologne, som tillverkades i olika sorter, af hvilka somliga till en stor del bestode af bränvin jemte en och annan tillsats, som skingrade spritlukten och i dess ställe lemnade en s. k. eau de cologne-lukt, å flera orter inom landet börjat begagnas såsom rusdryck; att denna dryck vore för helsan skadligare än andra spirituösa drycker; samt att åklagare flerstädes framställt åtal mot hand-

lande, som låtit försälja eau de cologne till personer, hvilka användt det till berusning, men att åtalen, enär förbud mot försäljning deraf saknat stöd i lag, lemnats utan vidare påföljd.

På grund häraf hemställer motionären,

det Riksdagen måtte för sin del besluta, att handel med eau de cologne må ställas under samma kontroll och lagbestämmelser, som äro stadgade för handel med bränvin och andra spritdrycker, eller göras likställig med handel af Hoffmanns droppar.

Vid förlidet års riksdag väcktes inom Andra Kammaren motion af herr G. A. Wändahl derom, att i försäljningsförordningen skulle införas ett stadgande af innehåll, att tekniska fabrikat (parfymer eller s. k. eau de cologne), som innehölle sprit, icke skulle få å apotek eller i allmänna handeln utlemnas eller försälas, der anledning förekomme att antaga, att desamma skulle såsom rusgifvande medel användas.

I utskottets häröfver afgifna betänkande yttrade utskottet:

»Utskottet erinrar, att, om dylika af motionären omförmälda tekniska fabrikat innehålla 25 procent alkohol eller derutöfver, de, jemlikt stadgandet i § 1 mom. 2 af försäljningsförordningen hemfalla under bestämmelserna i denna, samt att sålunda, i fall dylika drycker allmänt användas såsom rusgifvande medel, straff för oloflig försäljning af spirituosa kan ådömas den, som i uppenbar brottslig afsigt idkar dylik försäljning. Att förordningen jemväl blifvit så tillämpad framgår af en i högsta domstolens minnesbok för år 1878 gjord anteckning derom, att en landthandlare, som, innan kongl. förordningen den 8 december 1876 angående handel med æther samt æther- eller sprithaltiga läkemedel blef gällande, sålt Hoffmanns droppar (en del æther och tre delar koncentrerad sprit) till myckenhet af högst 10 ort hvarje gång, blifvit, sedan häradsrätten vitsordat, att sådana droppar i orten allmänt begagnades för tillredande af rusgifvande dryck, fäld till ansvar för oloflig utskänkning af spirituosa.»

Utskottet, som ej funnit skäl att frågå sin då uttalade åsigt, anser sig hvad beträffar motionärens hemställan om att likställa handel med eau de cologne med försäljning af bränvin, endast behöfva påpeka omöjligheten af ett sådant stadgande. Att, såsom motionären uppgifver, flera åtal för försäljning af eau de cologne icke föranledt någon ansvarspåföljd, torde väl hafva berott på svårigheten att i dylika mål kunna anskaffa erforderlig bevisning.

Beträffande den af motionären omförmälda handel med s. k. Hoffmanns droppar stadgades visserligen genom kongl. förordningen den 8 december 1876 straff för försäljning eller utlemnande å apotek af dylika

droppar, der anledning förekomme att antaga, att de skulle såsom rus-gifvande medel användas, men torde i afseende härå böra uppmärksammas, att dylika droppar endast få å apotek försälas. Oafsedt svårigheten att bestämma hvad som bör hänföras under benämningen eau de cologne, lärer handeln dermed icke kunna inskränkas till apoteken allena. Att åter införa en dylik straffbestämmelse jemväl i afseende å den allmänna handeln med eau de cologne vore enligt utskottets åsigt ett allt för stort ingrepp i näringsfriheten, för att utskottet skulle kunna förorda detsamma.

På grund häraf och då, såsom utskottet framhållit, försäljningsförordningen, om den tillämpas, lemnar tillräckligt skydd mot det af motionären påpekade missbruk, hemställer utskottet,

4:o)

att herr E. P. Jonssons ifrågavarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 25 februari 1889.

På utskottets vägnar:

ER. GUST. BOSTRÖM.

Reservationer:

Vid 1:sta punkten:

af herr *Söderberg*, hvilken ansett, att, då de af motionärerne omförmälda exempel å det af dem anmärkta missbruk säkerligen endast vore enstaka fall, tillfyllestgörande skäl sagnades för en åtgärd att från-

taga kommunalnämnderna rättigheten att, efter pröfning af de vid auktionerna gjorda anbud, dessa antaga eller förkasta, samt att, om man ändock ville söka förekomma dylikt missbruk, det i detta afseende vore nog att föreskrifva, att kommunalnämnden skulle vara skyldig att antaga det högsta anbudet, för så vidt icke grundade anmärkningar förekomme mot den bjudandes behörighet eller lämplighet.

Vid 2:dra punkten:

af herr *Forssman*: »Ehuru mot hvarje fördelning af bränvinsförsäljningsmedlen anmärkningar sannolikt kunna göras, anser jag utskottet saknat skäl, att redan nu yttra sig för önskvärdheten af ändring i fördelningen, utan att utskottet på något sätt visat, att en rättvisare fördelning *kan* åstadkommas med bibehållande af nuvarande försäljnings-system.»

af herr *J. Rundbäck*.

Herr *J. Eliasson* har anhållit att få antecknadt, att han icke deltagit i behandlingen af detta betänkande inom utskottet.
